

Gorzów Wlkp., 13 marca 2025 r.

Nasz znak: NK-II.431.1.31.2024

Sprawę prowadzi: Robert Kamiński

Telefon: 957851805

e-mail: robert.kaminski@lubuskie.uw.gov.pl

Pani

Anna Michalczuk

Starosta Żagański

Dotyczy: wystąpienia pokontrolnego z kontroli przeprowadzonej w trybie zwykłym w Starostwie Powiatowym w Żaganiu

W okresie od 2 września do 29 listopada 2024 r. pracownicy Wydziału Nadzoru i Kontroli Lubuskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gorzowie Wlkp.:

- Robert Kamiński – inspektor wojewódzki - przewodniczący kontroli,
- Izabela Okonek – starszy inspektor wojewódzki

przeprowadzili kontrolę problemową w trybie zwykłym w Starostwie Powiatowym w Żaganiu, ul. Dworcowa 39, 68-100 Żagań*.

Przedmiotem kontroli była ocena realizacji przez Starostę Żagańskiego zadań z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz.U. z 2024 r. poz. 1534), zwanej dalej „ustawą o nieodpłatnej pomocy”.

Kontrola obejmowała okres od 1 stycznia 2024 r. do 31 sierpnia 2024 r., łącznie z procedurą wyłonienia organizacji pozarządowej w 2023 r., zawierania porozumień (umów) z gminami, które do 30 września 2023 r. występowały z wnioskiem dotyczącym potrzeb wspólnot samorządowych oraz okręgową radą adwokacką i radą okręgowej izby radców prawnych.

Projekt wystąpienia pokontrolnego przekazano 23 stycznia 2025 r., do którego w ustawowym terminie nie zostały zgłoszone pisemne zastrzeżenia.

W związku z powyższym przekazuję wystąpienie pokontrolne. **

Zakres odpowiedzialności

Funkcję Starosty Żagańskiego w okresie objętym kontrolą pełnili Pan Henryk Janowicz oraz od 23 maja 2024 r. Pani Anna Michalczuk. Za realizację ww. zadania odpowiedzialni są pracownicy Wydziału Oświaty, Kultury, Promocji i Polityki Społecznej Starostwa Powiatowego w Żaganiu.

Ocena kontrolowanej działalności

Realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej wynikających z ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej oceniono **pozytywnie**.

Ustalenia kontroli

Punkty nieodpłatnej pomocy

Na terenie powiatu żagańskiego znajdują się trzy punkty, co odpowiada mnożnikowi zdefiniowanemu w art. 20 ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy. Zgodnie z art. 11 ust. 1a ustawy o nieodpłatnej pomocy dwa punkty, usytuowane w budynku Biblioteki w Łowej oraz budynku w Szprotawie, powierzono do prowadzenia organizacji pozarządowej, wyłonionej w otwartym konkursie ofert. Trzeci punkt, usytuowany w budynku Starostwa Powiatowego w Żaganiu, powierzono adwokatom i radcom prawnym wyznaczonym przez Okręgową Izbę Radców Prawnych w Zielonej Górze i Okręgową Radę Adwokacką w Zielonej Górze.

Usytuowanie punktów w kilku lokalach jest zgodne z art. 8 ust. 10 ustawy o nieodpłatnej pomocy i zapewnia dostęp większej liczbie uprawnionych. Udzielanie nieodpłatnej pomocy odbywa się w każdym punkcie w przeciętnym wymiarze 5 dni w tygodniu przez co najmniej 4 godziny dziennie, co jest zgodne z art. 8 ust. 3 ustawy o nieodpłatnej pomocy. W ramach dyżurów nie określono przedziału czasu na prowadzenie nieodpłatnej mediacji. Jest ona świadczona po uprzednim ustaleniu terminu.

Sposób organizacji dyżurów w punktach zapewnia dostęp do pomocy w sposób dogodny dla mieszkańców o różnych aktywnościach zawodowych.

W celu sprawdzenia spełniania przez lokale, wymogów wynikających z rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 21 grudnia 2018 r. w sprawie nieodpłatnej pomocy prawnej oraz nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego (Dz.U. poz. 2492 ze zm.), zwanego dalej „rozporządzeniem”, dokonano oględzin punktów zlokalizowanych w Żaganiu i Łowej. Lokale spełniały wymogi określone w § 5 ww. rozporządzenia.

Osobom ze znaczną niepełnosprawnością ruchową, które nie mogą stawić się w punkcie osobiście oraz osobom doświadczającym trudności w komunikowaniu się, może być udzielana nieodpłatna pomoc prawna lub świadczone nieodpłatne poradnictwo obywatelskie, także poza punktem albo za pośrednictwem środków porozumiewania się na odległość. Informacje w powyższym zakresie zostały podane do publicznej wiadomości.

Umowy z adwokatami i radcami prawnymi

Powiat corocznie, zgodnie z art. 10 ust. 1 ustawy o nieodpłatnej pomocy, zawiera z okręgową izbą radców prawnych i okręgową radą adwokacką porozumienie w sprawie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu, określające w szczególności:

- 1) liczbę adwokatów i radców prawnych, którzy będą udzielać nieodpłatnej pomocy prawnej na obszarze powiatu, z uwzględnieniem potrzeby zapewnienia równomiernego udziału adwokatów i radców prawnych w wykonywaniu tego zadania, w tym z zakresu nieodpłatnej mediacji,
- 2) zobowiązanie okręgowej rady adwokackiej lub rady okręgowej izby radców prawnych do imiennego wskazywania adwokatów lub radców prawnych oraz ich zastępców, którymi są adwokaci lub radcowie prawni, wyznaczeni do udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej zgodnie z wykazem planowanych dyżurów, o którym mowa w art. 9 ust. 1 pkt 1 i ust. 3, uwzględniające dni oraz, jeśli to możliwe, godziny, w których planuje się dyżury, a także specjalizację dyżurów,
- 3) zasady wynagradzania adwokatów i radców prawnych udzielających nieodpłatnej pomocy prawnej,
- 4) zasady wykorzystania urządzeń technicznych w punkcie.

Zgodnie z wyżej wymienionymi wymogami, Powiat zawarł porozumienie trójstronne z Radą Okręgowej Izby Radców Prawnych w Zielonej Górze i Okręgową Radą Adwokacką w Zielonej Górze z zachowaniem terminu wskazanego w art. 10 ust. 2 ustawy o nieodpłatnej pomocy, o czym zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy o nieodpłatnej pomocy poinformował Wojewodę.

Kontrola wykazała, że ww. porozumienie zawiera wszystkie wymagane ustawą zapisy. Analiza podpisanych z radcami prawnymi i adwokatami, wskazanymi w ww. porozumieniu, umów pod kątem ich zgodności z art. 6 ust. 2 ustawy o nieodpłatnej pomocy nie wykazała żadnych uchybień.

Wyłonienie organizacji pozarządowej do prowadzenia punktów

Zgodnie z art. 11 ust. 2 ustawy o nieodpłatnej pomocy, organizację pozarządową wyłania się corocznie w otwartym konkursie ofert, o którym mowa w ustawie z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2024 r. poz. 1491 ze zm.). W związku z powyższym Zarząd Powiatu, uchwałą nr 592.2023 z 30 października 2023 r. ogłosił otwarty konkurs ofert na realizację w 2024 r. zadania publicznego w zakresie udzielania nieodpłatnej pomocy prawnej, świadczenia nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego na terenie Powiatu Żagańskiego oraz edukacji prawnej.

W świetle przyjętych kryteriów wyłoniono ofertę, która otrzymała najwyższą ocenę. Wyłonienie organizacji pozarządowej odbywało się zgodnie z zapisami ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z zachowaniem terminu określonego w art. 11 ust. 12 ustawy o nieodpłatnej pomocy. Wyniki otwartego konkursu ofert ogłoszono zgodnie z art. 15 ust. 2j ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Umowę nr AO.032.I.44.6.2023 z wyłonioną z konkursu organizacją pozarządową na 2024 rok zawarto 15 grudnia 2023 r. Analiza umowy wykazała, że zawiera ona wszystkie elementy określone w art. 6 ust. 2 pkt 1, 1a i 3-6a ustawy o nieodpłatnej pomocy.

W ramach ww. umowy organizacji pozarządowej powierzono wykonywanie zadań z zakresu edukacji prawnej, zgodnie z art. 11 ust. 7 ustawy o nieodpłatnej pomocy. Zadania te w szczególności polegają na opracowaniu informatorów, plakatów i ulotek, oraz rozpowszechnianiu informacji za pośrednictwem środków masowego przekazu i innych zwyczajowo przyjętych form komunikacji, w tym prowadzeniu kampanii społecznych.

Upowszechnianie wśród mieszkańców powiatu informacji o systemie

Zgodnie z art. 9 ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy, starosta odpowiada za upowszechnianie wiedzy o działalności systemu nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, zwanego dalej „systemem”, wśród mieszkańców powiatu.

Informacje dotyczące funkcjonowania systemu zamieszczono w Biuletynie Informacji Publicznej Starostwa Powiatowego w Żaganiu, na stronie internetowej Powiatu Żagańskiego oraz na tablicy ogłoszeń znajdującej się w budynku Starostwa Powiatowego. Zgodnie z udzielonymi kontrolującym wyjaśnieniami, informacje o systemie przekazywane są mieszkańcom przez osoby korzystające z porad. Ponadto informacje w formie ulotek i plakatów trafiają do mieszkańców powiatu podczas różnego rodzaju spotkań, wydarzeń społecznych i kulturalnych oraz imprez plenerowych. Bardzo skutecznie sprawdza się forma przekazywania informacji na posiedzeniach Powiatowej Rady Seniorów, które odbywają się częściej niż raz na kwartał.

Upowszechnianie wiedzy o działalności systemu Starosta realizuje również w ramach zawartych z organizacją umów w zakresie realizacji zadań dotyczących edukacji prawnej. Starosta, zgodnie z art. 8a ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, udostępnia listę jednostek nieodpłatnego poradnictwa w Biuletynie Informacji Publicznej, na stronie internetowej Starostwa i urzędów gmin z obszaru powiatu, w sposób zwyczajowo przyjęty na terenie powiatu poprzez wywieszenie na tablicy ogłoszeń w budynku Starostwa oraz w lokalnych środkach masowego przekazu. Listę udostępniono także wykonawcom do wykorzystania przy realizacji postanowień art. 5 ust. 4 ustawy o nieodpłatnej pomocy. Listy nieodpłatnego poradnictwa znajdują się do dyspozycji interesantów także przed punktami nieodpłatnej pomocy. Mając powyższe na uwadze, stwierdza się, że Starosta wywiązał się z ww. obowiązku, tj. podjął działania mające na celu dotarcie z informacją o systemie do mieszkańców powiatu.

Działalność kontrolna Starosty

Zgodnie ze złożonymi wyjaśnieniami, Starosta sprawuje bieżący nadzór i kontrolę wykonywania zadań przez wszystkich wykonawców, zarówno organizacji pozarządowej, której zlecił prowadzenie dwóch punktów, jak i adwokatów i radców prawnych wskazanych przez Okręgową Radę Adwokacką i Okręgową Izbę Radców Prawnych, poprzez kontakt telefoniczny, monitoring logowań do udostępnionego przez Ministerstwo Sprawiedliwości systemu teleinformatycznego, listy obecności oraz bezpośredni kontakt w czasie dyżurów.

Kontrola realizacji zadania odbywa się także poprzez analizę części A karty pomocy. Co kwartał za pośrednictwem systemu teleinformatycznego Starosta potwierdzał gotowość sporządzenia informacji zbiorczej o wykonaniu zadania, co jest równoznaczne z oświadczeniem o kompletności i prawidłowości danych zawartych w części A kart pomocy.

Osoby korzystające w punkcie z nieodpłatnej pomocy prawnej lub nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, dalej „osoby uprawnione”, mogą złożyć anonimową, zawartą w części B karty pomocy, opinię o udzielonej nieodpłatnej pomocy prawnej lub świadczonym nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim.

Mając na względzie potrzebę wprowadzenia usprawnień oraz podniesienia jakości nieodpłatnej pomocy prawnej i nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, Starosta, zgodnie z art. 7 ust. 5 ustawy o nieodpłatnej pomocy, analizuje opinie osób uprawnionych o udzielonej nieodpłatnej pomocy, zawarte w części B karty pomocy.

Na 813 udzielonych w kontrolowanym okresie porad, opinie zawartą w części B karty pomocy, złożyła jedynie jedna osoba uprawniona. Osoba uprawniona wyraziła pozytywną opinie o udzielonej pomocy. Opinię, zgodnie z § 9 ust. 1 rozporządzenia, przekazano Dziekanowi Okręgowej Rady Adwokackiej.

W kontrolowanym okresie do Starosty nie wpłynęły skargi lub wnioski dotyczące funkcjonowania systemu, w tym skargi na wykonawców oraz pracownika przyjmującego zgłoszenia na porady.

Podstawa prawna:

* art. 28 ust.1 pkt 2 ustawy z dnia 23 stycznia 2009 r. o wojewodzie i administracji rządowej w województwie (Dz.U. z 2023 r. poz. 190) oraz art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 15 lipca 2011 r. o kontroli w administracji rządowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 224).

** art. 47 ustawy o kontroli w administracji rządowej.

wz. WOJEWODY LUBUSKIEGO

Maciej Siwicki
I Wicewojewoda Lubuski